

Nefndasvið Alþingis
b.t. atvinnuveganefndar
Austurstræti 8–10
101 Reykjavík
nefnasvid@althingi.is

Reykjavík, 9. desember 2019

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum um leigu skráningarskyldra ökutækja, nr. 65/2015 (stjórnvaldssektir).

Hinn 18. nóvember sl. lagði ferðamála-, iðnaðar- og nýsköpunarráðherra fram á Alþingi frumvarp til laga um breytingu á lögum um leigu skráningarskyldra ökutækja, nr. 65/2015. Í frumvarpinu er lagt til að Samgöngustofu verði heimilt að leggja stjórnvaldssektir á ökutækjaleigur sem breyta kílómetrastöðu akstursmælis skráningarskylds ökutækis. SAF – Samtök ferðapjónustunnar hafa yfirfarið frumvarpið og vilja koma nokkrum ábendingum á framfæri.

SAF hafa lengi verið á þeirri skoðun að umferðaröryggi viðskiptavina bílaleiga sé ein helsta forsenda þess að þeir komi heilir heim úr ferðalögum á Íslandi. Bílaleigur innan samtakanna hafa unnið með stjórnvöldum og viðbragðsaðilum að öflugu forvarnarstarfi sem miðar að því að veita öikumönnum upplýsingar um akstursaðstæður hér á landi, með velferð allra ökumanna að leiðarljósi.

Á síðustu árum hafa komið upp mál þar sem bílaleigur hafa stundað vafasama viðskiptahætti svo vægt sé til orða tekið. Þar má fyrst nefna mál sem varðaði bílaleiguna Cheep Jeep sem ekki hafði aflað viðhlítandi váttrygginga. Einnig mátti rekja óhöpp til ósamstæðra dekkja undir bílum í útleigu og ófullnægjandi dekkjamunsturs. Fyrir á þessu ári kom svo í ljós að tvær bílaleigur höfðu fært niður kílómetrastöðu bílaleigubíla sem seldir voru almenningi á eftirmarkaði fyrir notaða bíla.

Samtökin fagna því að fram sé komin tillaga að skýru ákvæði um að niðurfærsla á kílómetrastöðu fari í bága við réttarreglur um starfsemi bílaleiga. Þrátt fyrir það vilja SAF láta þá afstöðu í ljós að stjórnsýsluviðurlög samkvæmt lögum nr. 65/2015, um skráningarskyld ökutæki, þyrftu að verða skýrari og markvissari en gert er ráð fyrir í frumvarpinu.

Skilningur SAF er sá að samspil beitingar stjórnsýsluúrræðanna starfsleyfissviptingar og stjórnvaldssekta muni ráðast af meðalhófsreglu 12. gr. stjórnsýslulaga, nr. 37/1993. Í meðalhófsreglunni felst m.a. sá þáttur að íþyngjandi ákvörðun skuli aðeins tekin ef lögmæltu markmiðið verður ekki náð með öðru og vægara móti. Því er útlit fyrir að áður en til starfsleyfissviptingar komi muni þurfa á reyna á önnur úrræði, s.s. beitingu

stjórnvaldssektar. Í þessu samhengi telja SAF að kveða þurfi með skýrari hætti á um þá mælikvarða sem leggja ber til grundvallar við töku ákvörðunar um annars vegar stjórnvaldsseki og hins vegar sviptingu starfsleyfis til að mynda í tilvikum þar sem um ítrekaða eða stórfellda niðurfærslu er að ræða.

Frá lagatæknilegu sjónarmiði vilja SAF benda á að verknaðarlýsing 1. mgr. 13. gr. laga nr. 65/2015 fullnægir ekki þeim kröfum sem leiddar hafa verið af 69. gr. stjórnarskrár, samanber til hliðsjónar umfjöllun á bls. 42–43 í *Handbók um undirbúning og frágang lagafrumvarpa*. Líta mætti til verknaðarlýsinga í 1. mgr. 37. gr. samkeppnislaga, nr. 44/2005, sem fyrirmyndar.

Rétt er að halda því til haga að SAF eru þeirrar afstöðu að umsvifalaus niðurfelling starfsleyfis þurfi liggja við þeim verknaði að færa niður kílómetrastöðu bílaleigubíls nema sýnt þyki að fyrir því liggi lögmætar réttlætningarástæður, t.d. mælaborðsskipti eða annað viðhald og endurbætur. Að sama skapi þyrfti að bæta við ákvæði sem tæki á öðrum brotum sem snert geta öryggi bifreiða og akstur þeirra, e.t.v. með hliðsjón af umferðaröryggisákvæðum umferðarlaga.

Samtökin vilja nota tækifærið og benda á að niðurfærsla kílómetrastöðu einskorðast ekki við bíla í eigu bílaleiga. Í greinargerð með frumvarpinu er vísað til skýrslu Evrópusambandsins (Research for TRAN Committee – Odometer tampering: measures to prevent it) frá nóvember 2017. Í henni kemur fram að umfang niðurfærslu kílómetrastöðu sé um 5-12% af öllum notuðum bifreiðum innan ríkja sambandsins óháð því hvort bílaleigur eiga þar aðkomu. Viðlög sem beinast einvörðungu að ökutækjaleigum leysa aðeins lítinn hluta vandans og fyrir þyrfti að liggja skýr viðurlög við niðurfærslu almennt. Er í því samhengi rétt að benda á að í 6. tölul. 8. gr. tilskipunar Evrópuþingsins og ráðsins nr. 2014/45/ESB frá 3. apríl 2014 segir m.a.:

Ef í ljós kemur að átt hefur verið við kílómetramæli í því skyni að fækka kílómetrum eða rangfæra skráningu vegalengdar ökutækis, skal slík fölsun varða við refsingu með skilvirkum og letjandi viðurlögum sem eru án mismununar.

(Undirstrikun SAF)

Skilningur SAF er að skoðunarstöðvar safni upplýsingum um kílómetrastöðu. Eðlilegt væri að skoðunarstöðvunum yrði með skýrum hætti gert að upplýsa Samgöngustofu um vísbendingar um niðurfærslu kílómetrastöðu.

Ljóst er að sú aðgerð að færa bílaleigubifreiðar til skoðunar árlega leysir ekki þann vanda sem skapast kann vegna niðurfærslu kílómetrastöðu bifreiða. Í því samhengi leyfa SAF sér að leggja til að það verði kannað hvort ekki væri rétt að heimila sjálfstæðum og óháðum aðilum að safna upplýsingum um kílómetrastöðu frá skoðunarstofum, bifreiðaumboðum, verkstæðum og ökutækjaleigum og varðveita þær í miðlægum gagnagrunni sem gæti verið aðgengilegur kaupendum notaðra bifreiða gegn vægu gjaldi.

Samtökin vilja að lokum benda á mikilvægi þess að hámarksaldur bílaleigubíla verði skilgreindur í lögum með tilliti til umferðaröryggis, fagmennsku og gæða. Samtökin leggja því til að hámarksaldur bílaleigubíla sem atvinnutækis verði tíu ár en að ráðherra geti í reglugerð kveðið á um undanþágur vegna fornbíla og ökutækja sem eru sérútbúin til fjallaferða eða annarra sérverkefna.

Virðingarfyllt

f.h. Samtaka ferðaþjónustunnar

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Benedikt S. Benediktsson'.

Benedikt S. Benediktsson